

RECENZJA

dorobku naukowego dr Wojciecha LISA oraz jego aktywności naukowej sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

I. W wykonaniu powierzonej mi przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów funkcji recenzenta w sprawie przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Wojciecha Lisa w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie: prawo, o czym zostałem poinformowany przez Ks. Dr hab. Piotra Stanisza, prof. KUL – Dziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji pismem z 10.05.2016 r., po zapoznaniu się z dorobkiem naukowym i działalnością naukową Habilitanta oraz przy uwzględnieniu wymagań określonych w art. 16 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. nr 196, poz. 1165 ze zm.) przedkładam poniżej ocenę tego dorobku i działalności naukowej.

II. Pan dr Wojciech Lis odbył studia prawnicze na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL uzyskując w 2001 r. tytuł zawodowy magistra prawa. Następnie podjął na tymże Wydziale studia doktoranckie z zakresu prawa, które ukończył (pod kierunkiem prof. dr hab. Mariana Zdyba) w 2006 r. obronioną dysertacją doktorską nt. *Krytyka prasowa w kontekście prawa do ochrony czci i dobrego imienia osób fizycznych*.

Już jako dr nauk prawnych Pan W. Lis zatrudniony został w Katedrze Prawa Administracyjnego na Wydziale Zamiejscowym Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL, którego pracownikiem (na stanowisku adiunkta) pozostaje do dziś współpracując równoległe z wieloma innymi szkołami wyższymi (jak m.in. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych z siedzibą w Radomiu czy Wyższa Szkoła Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie).

III. Po uzyskaniu doktoratu dr Wojciech Lis znacznie zintensyfikował swoją działalność naukową, co przejawiało się m.in. w licznym dorobku publikacyjnym. Na dorobek ten składają się w sumie (jak wynika z wykazu zawartego w Załączniku Nr 4 do Autoreferatu, przy pominięciu pozycji wykazanych w pkt. j, które trudno merytorycznie uznać za dorobek w dziedzinie nauk prawnych, zwłaszcza w dyscyplinie: prawo) 83 pozycje, choć Habilitant podaje, że jego dorobek po doktoracie wzbogacił się o 170 pozycji. Ta rozbieżność, co do liczby publikacji bierze się stąd, że pan Habilitant potraktował hasła w leksykonach jako osobne, samoistne publikacje, co w najlepszej wierze biorąc należy uznać za zupełne nieporozumienie.

Niezależnie jednak od wspomnianych rozbieżności w zakresie wymiaru liczbowego dorobku publikacyjnego dr W. Lisa jest to dorobek znaczny, świadczący o dużej aktywności naukowo-badawczej Habilitanta. Równoległe jest tenże dorobek bardzo zróżnicowany z punktu widzenia charakteru opracowań (artykuły, fragmenty opracowań zbiorowych, monografie itd.) ich wagi naukowej, ale przede wszystkim z perspektywy podejmowanej problematyki, w zakresie której znajdują się zagadnienia z dziedziny prawa karnego, kryminalistyki, prawa konstytucyjnego, historii, czy wreszcie prawa administracyjnego. Ta różnorodność tematyczna przedstawionego przez dr W. Lisa dorobku, świadcząca pozytywnie o jego szerokich zainteresowaniach, powoduje jednak pewną trudność w jego pełnej ocenie. Nie będąc specjalistą z

zakresu prawa karnego czy kryminalistyki nie czuję się predystynowany do analizy i oceny osiągnięć Habilitanta w obszarze wspomnianych dziedzin. Swoje uwagi recenzenta dla potrzeb przewodu habilitacyjnego Pana dr W. Lisa koncentruję na tym zakresie jego dorobku naukowego, który odnosi się do bliskiej mi problematyki szeroko rozumianych nauk prawno-administracyjnych i prawa konstytucyjnego. Ta sfera problematyki dominuje zresztą w dotychczasowej działalności badawczej Habilitanta.

Jak wskazuje Pan dr W. Lis w swoim Autoreferacie w jego dorobku można wyodrębnić kilka zasadniczych kierunków penetracji naukowej. Jednym z nich jest problematyka prawa prasowego i swobody wypowiedzi, która uzewnętrznia się w szeregu publikacji podejmujących różne kwestie, dotyczące prawnych gwarancji swobody wypowiedzi i działalności prasowej. Wśród opracowań z tego zakresu nie ma samodzielnie opracowania monograficznego, dominują tu wypowiedzi w formie rozdziałów w opracowaniach zbiorowych oraz artykuły. Sam Autor na plan pierwszy wysuwa współautorstwo monografii *Przestępstwo zniesławienia i zniewagi prasowej*, Bartnik M., Lis W., Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013 (wkład autorski 50%) oraz komentarz *Prawo prasowe. Komentarz*, Lis W., Wiśniewski P., Husak Z., Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012 (wkład autorski 60%).

Co do pierwszej z tych najważniejszych zdanem Habilitanta osiągnięć na polu tematyki prawa prasowego i swobody wypowiedzi – to nie miałem okazji się z nią zapoznać (w otrzymanych materiałach jej nie było), a ponadto – sądząc po tytule – obejmuje ona zagadnienia z dziedziny, którą z założenia (o czym pisałem wcześniej) wyłączałem z przedmiotu mojej recenzji. Natomiast gdy chodzi o drugą pozycję, to oceniam rozważania komentatorskie Autora bardzo pozytywnie jako utrzymane na dobrym poziomie merytorycznym.

Przegląd pozostałego dorobku dr W. Lisa w zakresie omawianego kierunku aktywności badawczej dostarcza różnych wrażeń i podstaw do ocen pod kątem walorów naukowych, teoretyczno-prawnych. W zdecydowanej większości

opracowania Habilitanta są ciekawe, dotyczą problemów ważnych i czyta się je z zainteresowaniem, ale sporo z nich bardziej zatracą o publicystykę naukową, niż o rozważania prawnonaukowe (np. interesujące skądinąd artykuły pt.: ***Ochrona dziecka przed szkodliwym oddziaływaniem środków masowego przekazu w prawie polskim***, [w:] Dziecko. Studium interdyscyplinarne, Sowińska E., Szczurko E., Guz T., Marzec P. (red.), Lublin 2008; ***Mass media źródłem demoralizacji dzieci i młodzieży w ujęciu socjologiczno-prawnym***, [w:] ***Przestępczość wśród młodzieży – zagrożenia i sposoby przeciwdziałania***, Komadowska A. (red.), Lublin 2012; czy też zupełnie przyczynkarska publikacja, pt. ***Formy manipulacji w mass mediach a dążenie do odkrycia prawdy dziennikarskiej***, [w:] IX Kielecki Festiwal Nauki 15-30 września 2008. Prezentacje Festiwalowe, Predygiel A. (red.), Kielce 2009; ***Wpływ wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na orzecznictwo sądów polskich***, [w:] IX Kielecki Festiwal Nauki 15-30 września 2008. Prezentacje Festiwalowe, Predygiel A. (red.), Kielce 2009 (wkład autorski 50%).

W podobny sposób odbieram ciekawą skądinąd wypowiedź Autora w artykule pt. ***Ochrona rodziny przed szkodliwym oddziaływaniem środków masowego przekazu w prawie polskim, Państwo i Społeczeństwo 2011/XI/nr 3***, w którym jednak brakuje wyraźnej tezy prawnonaukowej. Jako interesujące, ideowe (ideologiczne?), acz prowadzone bez wyraźnej ekspozycji prawnej rozważania oceniam też uwagi zawarte w publikacji ***Ucieczka od odpowiedzialności – od wolności do dowolności***, [w:] *Stan realizacji polityki społecznej w XXI wieku*, Miłek M., Wilk-Jakubowski G., Kielce 2009.

W wielu innych publikacjach ze sfery omawianego kierunku zainteresowań naukowych Habilitanta ładunek problematyki jurydycznej jest zdecydowanie większy, acz powiązany jest niekiedy (np. w ciekawych rozważaniach w artykule pt. ***Obowiązek prawdziwego przedstawiania omawianych zjawisk jako podstawa działalności dziennikarskiej***, [w:] *Ius et historia. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Markiewiczowi*, Guz T., Bednaruk W.,

Pałubska M.R. (red.), Lublin 2011) z dość szerokim kontekstem uwag natury ogólnej np. z zakresu etyki czy moralności czy wręcz filozoficznej, co wzbogaca opracowania, ale jednocześnie nie eksponuje ich profilu prawnonaukowego. Zdecydowany profil rozważań prawnych pojawia się w opracowaniach dr W. Lisa poświęconych zagadnieniom pozycji dziennikarza, krytyki prasowej w działalności dziennikarskiej (**Pojęcie dziennikarza na gruncie prawa prasowego**, [w:] *Status prawny dziennikarza*, Lis W. (red.), Warszawa; **Zakres dozwolonej krytyki prasowej**, [w:] *Współczesne media. Wolne media?* T. 1, Hofman I., Kępa-Figura D. (red.), Lublin 2010; **Krytyka prasowa w działalności dziennikarskiej**, [w:] „Studia Medioznawcze” 2016, nr 1), kwestiom swobody wypowiedzi i wolności prasy (**Wolność wypowiedzi gwarancją demokracji** [w:] „Studium Vilnense A”, vol. 7, Vilnius 2010; **Wolność prasy i innych środków społecznego przekazu jako zasada ustrojowa**, [w:] „Studia Medioznawcze” 2012, nr 4; **Konstytucyjne podstawy wolności wypowiedzi**, [w:] *Praktyczne aspekty wolności wypowiedzi*, Lis W., Husak Z. (red.), Toruń 2011 (wkład autorski 50%); **Tymczasowe zabezpieczenie powództwa - forma cenzury czy ochrona dóbr osobistych**, [w:] *Praktyczne aspekty wolności wypowiedzi*, Lis W., Husak Z. (red.), Toruń 2011; **Swoboda wypowiedzi i wolność prasy w prawie międzynarodowym**, [w:] *Ius et mundus. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesorowi Lechowi Antonowiczowi*, Guz T., Mazurkiewicz R., Pałubska M.R. (red.), Lublin 2011) czy też problematyce prawa do prywatności na tle rozwoju technologii informatycznych (**Prawo do prywatności a rozwój nowych technologii informatycznych. Szanse i zagrożenia** [w:] *Nie tylko Internet. Nowe media, przyroda i „technologie społeczne” a praktyki kulturowe*, Mucha J. (red.), Kraków 2010). Wśród opracowań z zakresu swobody wypowiedzi i prawa prasowego o nachyleniu zdecydowanie prawnym odnotować też należy opracowanie W. Lisa we współautorstwie z M. Bartnik pt. **Przestępstwo zniesławienia i zniewagi prasowej**, Warszawa 2013, którego treści mają co prawda głównie naturę prawnokarną dotyczącą konstrukcji przestępstwa

zniesławienia prasowego oraz przestępstwa zniewagi prasowej i kar za te przestępstwa, ale po części nawiązują do podnoszonej we wspomnianym już dorobku Habilitanta kwestii swobody wypowiedzi i jej gwarancji.

Cały dorobek Pana dr W. Lisa w omawianej płaszczyźnie badawczej oceniam pozytywnie. Jest on widoczny liczbowo, pokazuje różnorodność zainteresowań Autora, ale przede wszystkim prezentuje dobry poziom merytoryczny. Dominują tu pozycje o charakterze przeglądowym, opisowym, w których nie ma odkrywczych tez, ale które niosą ze sobą solidne prezentacje i analizy istotnych problemów naukowych, mających niejednokrotnie konsekwencje praktyczne.

Kolejny kierunek zainteresowań naukowych Habilitanta obejmuje zagadnienia, których wspólnym mianownikiem jest status jednostki w państwie. W tym zakresie tematycznym również mamy do czynienia z dość licznym i zróżnicowanym dorobkiem publikacyjnym, w ramach którego podejmowane są różne istotne dla prawnej charakterystyki pozycji jednostki (jej praw i obowiązków) kwestie, jak m.in. prawo do nauki, poszanowanie godności, prawo do wynagrodzenia, prawo do ochrony zdrowia i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej itd. (zob. opracowania: **Konstytucyjne gwarancje prawa do nauki**, [w:] *Prawo oświatowe. Stan obecny i perspektywy rozwoju*, Pyter M., Balicki A. (red.), Lublin 2010; **Status prawny nauczyciela jako funkcjonariusza publicznego**, [w:] *Szkoła, edukacja, wychowanie*, Balicki A., Guz T., Lis W. (red.), Lublin 2010; **Koncepcja zrównoważonego rozwoju a potrzeba edukacji przyrodniczej**, [w:] *Szkoła, edukacja, wychowanie*, Balicki A., Guz T., Lis W. (red.), Lublin 2010 (wkład autorski 50%); **Swoboda wypowiedzi w mass mediach a poszanowanie godności człowieka**, [w:] *Normatywny wymiar godności człowieka*, Lis W., Balicki A. (red.), Lublin 2012; **Prawo do wynagrodzenia podstawą bezpieczeństwa socjalnego pracownika**, [w:] *Świadczenie pracy jako przedmiot zobowiązania umownego*, Frey R. (red.), Kielce 2013; **Konstytucyjne gwarancje ochrony zdrowia i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej**

finansowanej ze środków publicznych, [w:] *Prawne aspekty cywilizacyjnych zagrożeń zdrowia*, Pacian J. (red.), Warszawa 2016). Podobnie jak w odniesieniu do wcześniej wskazanego kierunku badawczego, tak i w tym obszarze pisarski dorobek zasługuje w pełni na aprobatę jako dobrze przygotowane merytorycznie (oparte o doktrynę i orzecznictwo) wypowiedzi autorskie Habilitanta, wpisujące się w sferę piśmiennictwa naukowego w dziedzinach prawa konstytucyjnego i administracyjnego, a niekiedy zatrącające też o inne gałęzie prawa (np. prawa pracy).

Można dodać, iż w ramach omawianego kierunku działalności naukowej dr W. Lis posiada w swym dorobku współautorstwa podręcznika pt. *Konstytucyjny system organów państwowych*, Dudek D., Husak Z., Kowalski G., Lis. W., Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012 (wkład autorski 25%).

Trzeci, obfitujący w najliczniejsze publikacje i w moim przekonaniu najważniejszy, a w każdym razie najbardziej wyrazisty obszar penetracji naukowo-badawczej Pana dr W. Lisa – to szeroko ujmowana problematyka prawa bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego oraz dotycząca policji (sensu largo). W obrębie tej problematyki Habilitant podejmuje różne zagadnienia, na ogół o istotnym znaczeniu w kontekście teoretycznym i praktycznym, przedstawiając je w formie artykułów, tudzież określonych części w opracowaniach zbiorowych (których niekiedy jest też redaktorem czy współredaktorem). W bogatym dorobku publikacyjnym nie ma tu natomiast samodzielnej pozycji monograficznej (nie licząc rozprawy habilitacyjnej), podręcznikowej czy komentatorskiej.

Dorobek publikacyjny o którym mowa utrzymany jest na wysokim poziomie merytorycznym, choć pod względem oryginalności treści naukowych poszczególne opracowania pozostają znacznie zróżnicowane. Są wśród nich publikacje natury przeglądowej, ale z istotnym walorem porządkującym i informacyjnym jak np.: *Policja administracyjna jako funkcja administracji publicznej*, [w:] *Obrót powszechny i gospodarczy. Problemy publicznoprawne i*

ekonomiczne, Ramus I. (red.), Kielce 2014; *Szczególne uprawnienia organów jednostek samorządu terytorialnego w zarządzaniu kryzysowym*, [w:] *Zarządzanie kryzysowe w wymiarze lokalnym. Organizacja, procedury, organy i instytucje*, Majchrzak D. (red.). Warszawa 2014; *Protection of security as the task of the state under the Polish Constitution*, [w:] *Security Bezpečnosté Forum 2012*, Uściak J., Lasicová J., Kollar D (red.). Bańska Bystrica 2012; *Competence of the President of the Republic of Poland in the field of defense and national security*, [w:] „Studium Vilnense A”, vol. 12, Vilnius 2015.; The place and role of the Police in the system of public safety and order of the Republic of Poland, [w:] *Security. Bezpečnosté Fórum 2015*, Uściak J., Kollar D. (red.), Banská Bystrica 2015. Na podkreślenie zasługują tu wskazane przykładowo publikacje anglojęzyczne w wydawnictwach obcych.

Mamy też do czynienia z opracowaniami o charakterze prawnodogmatycznym, prezentującymi określone zagadnienia w konwencji analizy obowiązującego w odniesieniu do tych zagadnień porządku prawnego. Przykładowo można tu wskazać : *Współpraca policyjna w ramach systemu Schengen*, [w:] *Polska w strefie Schengen*, Bednaruk W., Bielecki M., Kowalski G. (red.), Lublin 2010; *Straże gminne w systemie organów ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] „Roczniki Nauk Prawnych KUL”, Lublin 2014, T. XXIV, nr 1; *Nadzór Komendanta Głównego Policji nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi*, [w:] *Z zagadnień nadzoru i kontroli organów władzy publicznej w Polsce. T.V.*, Konarski M, Woch M. (red.), Warszawa 2015 czy *Zadania wojewody w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego - wybrane zagadnienia*, [w:] *Z zagadnień nadzoru i kontroli organów władzy publicznej w Polsce. T. II*, Konarski M., Woch M. (red.), Warszawa 2013.

Poza tymi standardowymi rozważaniami opisującymi i komentującymi określone problemy (trzymającymi zresztą dobry poziom merytoryczny) znaczna część dorobku publikacyjnego w zakresie prezentowanej płaszczyzny badawczej

Habilitanta zawiera też w szerszym stopniu treści teoretyczne, włącza się w dyskusję naukową, odzwierciedla poglądy Autora i jego stanowisko w odniesieniu do poszczególnych podejmowanych zagadnień. Koncentrują się one wokół tematu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, widzianego z różnej perspektywy i często w rozleglejszym kontekście (np. tajemnicy dziennikarskiej czy wolności i praw człowieka). Wśród tych publikacji warto wspomnieć o opracowaniu pt.: **Publiczny sektor ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego**, [w:] *Bezpieczeństwo państwa. Zagadnienia podstawowe*, Lis W. (red.), Lublin 2014, w którym autor syntetycznie przedstawia zadania państwa w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz podstawowy system organizacyjny służący ich realizacji. W innym opracowaniu (**Współpraca policji i samorządu terytorialnego w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego**, [w:] *Dziesięć lat reformy ustrojowej administracji publicznej w Polsce*, Parchomiuk J., Ulijasz B., Kruk E. (red.), Warszawa 2009) trafnie zwraca też uwagę na rolę i znaczenie współdziałania służb państwowych (w tym przypadku Policji) z samorządem terytorialnym w sferze zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Interesujące są podejmowane w osobnych publikacjach rozważania Habilitanta na temat różnych postaci bezpieczeństwa (np. informacyjnego czy w cyberprzestrzeni) i związanych z tym zagrożeń (artykuły: **Bezpieczeństwo informacyjne państwa w dobie współczesnych zagrożeń** [w:] *Księga jubileuszowa Profesora Jacka Sobczaka*, Warszawa 2016; **Bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni w ujęciu prawnokarnym - wybrane zagadnienia**, [w.] „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy 2014, T. 6). Uwagę zwraca w tym obszarze rozważań ciekawy, analityczny gdy chodzi o obowiązujące regulacje prawne, artykuł pt. **Zagwarantowanie i ochrona bezpieczeństwa w portach lotniczych**, [w] *Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem. Jednostki, gminy i społeczeństwa. T. 2*, Kopczewski M., Kurkiewicz A., Mikołajczyk S. (red), Poznań 2015, który dotyczy bardzo aktualnego cały czas zagadnienia zorganizowania należytej ochrony

bezpieczeństwa w komunikacji lotniczej, rozpatrywanego tu przede wszystkim z punktu widzenia regulacji prawnych dotyczących aspektów organizacyjnych tej ochrony. Podobną ocenę można sformułować wobec wypowiedzi dr W. Lisa odnoszących się do kwestii policji sądowej i policji sesyjnej, sprawowanej przez sędziego i będącego jego atrybutem. Trafnie Autor rozróżnia tu właśnie „policję sesyjną”, traktując ją jako część władzy sądowej mającej zapewnić panowanie nad przebiegiem postępowania przed sądem, od „policji sądowej” będącej pewną strukturą organizacyjną o wyodrębnionych zdaniach i kompetencjach (***Obowiązki związane z zapewnieniem ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego na sali sądowej***, [w:] „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2013, z.4). W kontekście bezpieczeństwa państwa (zwłaszcza w sferze bezpieczeństwa energetycznego) interesującą lekturę stanowi artykuł pt. ***Szantaż energetyczny jako środek kształtowania polityki zagranicznej Rosji a bezpieczeństwo energetyczne krajów byłego ZSRR***, [w:] *Polityczne, gospodarcze i kulturowe aspekty relacji Polski z krajami byłego ZSRR*, Miłek M., Wilk-Jakubowski G., Brzoza R.S., Drabchuk M. (red.), Kielce 2011. Pan Habilitant pokazuje w nim przykład szantażu gospodarczego, który we współczesnych relacjach międzypaństwowych znajduje coraz częściej zastosowanie. Artykuł dobrze napisany, z zacięciem może nawet bardziej publicystycznym niż teoretycznoprawnym, pobudza do zastanowienia. Rozczarowuje natomiast trochę inna wypowiedź Habilitanta w – m.zd. istotnej sprawie prywatyzacji zadań publicznych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego (***Prywatyzacja zadań publicznych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego***, [w:] *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa*, Lis W. (red.), Lublin 2015). Autor pokazuje tu co prawda „grunt prawny” i instytucjonalne (organizacyjne zwłaszcza) efekty tej prywatyzacji, ale nie podejmuje pogłębionych rozważań koncepcyjnych, dotyczących realizacji idei prywatyzacji w tej dziedzinie spraw publicznych. Nie daje też szerszej oceny tego, co dziś w tej mierze wynika z regulacji normatywnych.

Sporo publikacji Habilitanta w analizowanym kierunku jego dorobku naukowego obejmuje rozważania problematyki bezpieczeństwa i porządku publicznego i ich ochrony w powiązaniu z zagadnieniami praw i wolności jednostki. Podjęcie tej tematyki i jej roztrząsanie w dyskursie naukowym zasługuje na pozytywną, dobrą ocenę. Tak np. Pan Habilitant sporo uwagi poświęca analizie i ocenie stosowania przez policję środków przymusu bezpośredniego i próbuje ustalić granice ingerencji za pomocą tych środków mając na uwadze determinanty ich użycia w postaci zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego (***Stosowanie przez Policję środków przymusu bezpośredniego a ochrona wolności i praw człowieka***, [w:] *Nauki społeczne na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego*, Bogdalski P., Nepelski M. (red.), Szczytno 2014. W tym duchu też analizuje działalność Straży Granicznej (***Uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej w kontekście ochrony wolności i praw człowieka***, [w:] „Roczniki Nauk Prawnych KUL”, Lublin 2014, T. XXIV, nr 3). Trafnie też podnosi zagadnienie ograniczeń swobody wypowiedzi z uwagi na ochronę określonych wartości, jak bezpieczeństwo, porządek publiczny, wymiar sprawiedliwości (***Ograniczenie swobody wypowiedzi z uwagi na ochronę wymiaru sprawiedliwości***, [w:] *Wymiar sprawiedliwości a media*, Sobczak J., Tylec G. (red), Warszawa-Opole 2012; ***Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego u konstytucyjne gwarancje swobody wypowiedzi i wolności prasy***, [w:] *Pomiędzy wolnością i odpowiedzialnością. Problemy współczesnych mediów*, Kowalczyk R., Machura W., Sobczak J. (red.), Opole 2013). Do omawianego nurtu rozważań w jakimś stopniu nawiązują także dwie publikacje dr W. Lisa, które m.zd. można uznać za oryginalne stanowisko autorskie. Pierwsza dotyczy bardzo ciekawej kwestii konfrontacji listu gończego z prawem do ochrony prawnej wizerunku osoby, druga zaś odnosi się do bardzo istotnej, ale w odbiorze szerokim niekiedy traktowanej jako kontrowersyjna, kwestii zawiadomienia o przestępstwie (obowiązek denuncjacji – w szerokim pojmowaniu zazwyczaj źle kojarzony). Publikacje te (***Publikacja listu gończego***

a ochrona prawa do wizerunku, [w:] „Przegląd Sądowy” 2013, nr 3; **Gwarancyjny charakter art 240 kk w zakresie bezpieczeństwa i portfelu publicznego w kontekście tajemnicy dziennikarskiej** [w:] *Bezpieczeństwo i jakość życia we współczesnym społeczeństwie polskim. Studium interdyscyplinarne*, Sitek M., Such-Prygiel M., Przastek D (red), Józefów 2015) potwierdzają nie tylko koncentrowanie uwagi badawczej Habilitanta na problemach ważnych i jednocześnie złożonych, lecz także i to, że do tych problemów potrafi podchodzić on z dużym zaangażowaniem intelektualnym.

Na koniec przeglądu i analizy dorobku publikacyjnego dr W. Lisa należy odnotować ten fragment dorobku, który nie jest jakoś ukierunkowany przedmiotowo, lecz obejmuje zbiór wypowiedzi autorskich w formie artykułów bądź części w opracowaniach zbiorowych na tematy bardzo różne, bez przedmiotowego wyprofilowania. Wystarczy przytoczyć tu niektóre publikacje, jak n.in.: **Istota i rola samorządu terytorialnego w państwie demokratycznym**, [w:] „*Roczniki Nauk Prawnych KUL*”, Lublin 2012, T. XXII, nr 1; **Koncesjonowanie działalności gospodarczej w zakresie rozpowszechniania programów radiowych i telewizyjnych**, [w:] „*Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy*” 2012, T. 4, z. 2; **Procedura rejestracji tytułu prasowego. Problemy regulacyjne**, [w:] „*Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy*” 2013, T. 5; **Status prawny Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji**, [w:] „*Roczniki Nauk Prawnych KUL*”; 2015, T. XXV, nr 3; **Sądownictwo administracyjne jako element kontroli działalności administracji publicznej**, [w:] *Z zagadnień nadzoru i kontroli organów władzy publicznej w Polsce.. T.1*, Konarski M., Woch M. (red.), Warszawa 2012. Opracowania te w swych treściach nie wybiegają poza standard rzetelnych, przeglądowych, opisowych ujęć poszczególnych tematów, ale ich walor polega na tym, że dotycząc niejednokrotnie kwestii rudymenarnych (np. samorządu terytorialnego czy sądownictwa administracyjnego) dotyczą spraw ciągle aktualnych o których warto przypominać.

Podsumowując dokonane powyżej rozpatrzenie dorobku naukowego Pana dr W. Lisa w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego, można stwierdzić, że jest on pokaźny pod względem liczby publikacji, ale także znaczący, gdy chodzi o zawartość merytoryczną jaką niesie ze sobą. Nie mam wątpliwości, że ten dorobek dr W. Lisa uzasadnia ubieganie się przez niego o stopień naukowy doktora habilitowanego. W tym przekonaniu utwierdza mnie też aktywność naukowa Habilitanta prowadzona w innych formach (udział w realizacji projektów badawczych, wystąpienia na konferencjach naukowych) a także działalność dydaktyczna i popularyzatorska, a wreszcie rozprawa habilitacyjna.

IV. Pan dr W. Lis swą aktywność naukowo-badawczą uzewnętrznia poprzez udział w projektach badawczych i konferencjach naukowych. Tak np. był uczestnikiem i wykonawcą projektu badawczego „Wybrane aspekty prawne funkcjonowania administracji publicznej i Unii Europejskiej” (2010-2011) realizowanego w ramach Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL w Tomaszowie Lubelskim. Poza tym był kierownikiem i wykonawcą 3 projektów badawczych: „Swoboda wypowiedzi w mass mediach a poszanowanie godności człowieka” (2010-2011), „Ograniczenia wolności wypowiedzi ze względu na bezpieczeństwo państwa” (2012-2013), „Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu” (2014-2015), realizowanych w ramach Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL w Tomaszowie Lubelskim.

W roku akademickim 2013-2014 uczestniczył jako wykonawca w projekcie „Specjalność: Prawo administracji publicznej i gospodarcze, kursy przygotowujące do egzaminu aplikacyjnego oraz doskonalenie kadry naukowej z zakresu specjalistycznych języków obcych”, Nr WND-POKL.04.01.01-00-168/09, realizowanego przez Wyższą Szkołę Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. Aktualnie jest

zaangażowany w projekt badawczy „Prawne formy działania wojewódzkiego konserwatora zabytków”.

Pan Habilitant wziął udział czynny (tj. wygłaszając referaty) w ponad pięćdziesięciu konferencjach naukowych (w większości krajowych, ale także i w międzynarodowych).

Dr W. Lis uczestniczy aktywnie w rutynowej dydaktyce akademickiej, jest też promotorem kilkunastu prac licencjackich i magisterskich z zakresu prawa konstytucyjnego i administracyjnego oraz recenzentem kilkudziesięciu prac dyplomowych z zakresu prawa administracyjnego i prawa mediów.

Obok rozwijania działalności naukowej Habilitant zajmuje również się popularyzacją nauki w środowisku lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym, czego najlepszym przykładem jest aktywne uczestnictwo w ramach kolejnych edycji Lubelskiego Festiwalu Nauki i Kieleckiego Festiwalu Nauki, jest również członkiem towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, Towarzystwa Naukowego KUL, Polskiego Towarzystwa Naukowego Prawa Prasowego.

V. Jako zasadnicze osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ustawy z 14 marca 2013 r. - o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r., nr 65, poz. 595 ze zm.) Pan Habilitant wskazał monografię pt. ***Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej***, Wydawnictwo KUL, Lublin 2015, ISBN 978-83 8061

Wymaga to w konsekwencji osobnego wypowiedzenia się w ramach recenzji osiągnięć naukowych przy ubieganiu się o stopień naukowy doktora habilitowanego co do tej pozycji dorobku dr W. Lisa.

Według mojej oceny wspomniana monografia jest dojrzałym, autorskim dziełem naukowym, stanowiącym istotny wkład w rozwój badań nad prawną problematyką bezpieczeństwa i porządku publicznego, która na już dziś spore

piśmiennictwo (zob. zwłaszcza opracowania E. Ury i St. Pieprznego, czy też prace zbiorowe pod ich redakcją), ale która cały czas pozostaje otwarta na potrzeby badawcze, z tego chociażby względu, że bezpieczeństwo i porządek publiczny jest sferą niezwykle dynamiczną od strony praktycznej i przez to wymuszającą nadążanie refleksji naukowej, zwłaszcza w zakresie zagadnień prawnych. W tym kontekście rozprawa dr W. Lisa wpisuje się w tematykę aktualną i ważną od strony prawno-teoretycznej, jak i praktycznej. Warto też podkreślić, że Autor na temat zagadnień wchodzących w obszar problematyki będącej przedmiotem monografii habilitacyjnej wypowiedział się (o czym była już mowa) wielokrotnie. Można przyjąć, że monografia ta stanowi swego rodzaju ukoronowanie zainteresowań Habilitanta i jego badań naukowych w tej dziedzinie.

Omawiane opracowanie pt. *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej* poświęcona jest określeniu aksjologicznych podstaw oraz sposobu zorganizowania i funkcjonowania systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego, w którego centrum znajduje się człowiek i tworzone przez niego wspólnoty. Takie ujęcie jest w zamierzeniu trafne i oryginalne; w dotychczasowych opracowaniach dotyczących bezpieczeństwa i porządku publicznego aspekty aksjologiczne dotyczące systemu tego bezpieczeństwa i porządku, traktowane były marginalnie choć, jak podnosi Autor, należą one do fundamentalnych kwestii kształtowania ochrony tych wartości.

Słuszna jest autorska teza wyjściowa, że system bezpieczeństwa i porządku publicznego służyć ma człowiekowi i państwu, będącego dobrem wszystkich obywateli. Przekonuje tu też odwołanie się do art. 30 Konstytucji R./P., że „przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych” oraz stwierdzenie, że wynikający z tej godności zakres wolności i praw człowieka jest wprost proporcjonalny do poziomu

bezpieczeństwa i porządku publicznego. Trudno korzystać z praw i wolności w warunkach zagrożenia podstawowych dla człowieka wartości jak życie, zdrowie czy mienie, stanowiące podstawę jego fizycznej egzystencji. Dalej Autor zauważa, że to właśnie człowiek i jego potrzeba życia w bezpiecznym i uporządkowanym świecie determinuje cele i zadania państwa, które powinny być ukierunkowane na stworzenie mu przestrzeni wolnej od strachu przed jakimkolwiek niebezpieczeństwem. W tym celu państwo tworzy odpowiednie rozwiązania prawne i powołuje wyspecjalizowane organy odpowiedzialne za zapewnienie i ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego. Habilitant zasadnie dodaje, że to zadanie jest wplecione w nieustanny, zmieniający się proces powstawania coraz to nowych zagrożeń i konieczności zapobiegania ich skutkom. Na tym tle Autor formułuje główny problem badawczy a mianowicie: czy organy administracji publicznej odpowiedzialne za zapewnienie i ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, mając na uwadze zasadniczy motyw swego istnienia - poszanowania i ochrony godności człowieka - mogą działać tylko wtedy, kiedy wyraźnie upoważnia ich do tego lub zobowiązuje konkretny przepis obowiązującego prawa, czy mogą i powinny działać także w sytuacjach przez prawo wyraźnie nie przewidzianych i nie określonych, a jeżeli tak, to na jakich zasadach i gdzie znajdują się granice takiego działania? Z tak zakreślonego problemu badawczego wynikają inne bardziej szczegółowe problemy badawcze, które omawiane są w ramach omawianej książki.

Książka posiada logiczną i przemyślaną strukturę obejmującą pięć rozdziałów i zwięzłą Zakończeniem. Rozpoczyna się (rozd. I) od rozważań teoretycznych (pojęciowych) wyjaśniających i systematyzujących kluczowe kategorie z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Są one o tyle wartościowe, że w sposób możliwie wszechstronny pokazują różne ujęcia (określenia) tychże kategorii które do tej pory nie uzyskały ani normatywnego zdefiniowania, jak i jednoznacznego określenia doktrynalnego. Z pewnym niedosytem stwierdzam, że Autor nie spróbował wykreować własnej definicji w

tym przedmiocie, aczkolwiek docenić trzeba pomysł spojrzenia na treści bezpieczeństwa i porządku publicznego od strony zagrożeń tych wartości (ss. 91-112). W każdym razie ten fragment pracy zasługuje na aprobatę z perspektywy prawnoteoretycznej, niewątpliwie stanowi głos Autora w dyskursie na bardzo ważny i trudny temat. Podobnie – jako na dobrym naukowym poziomie – oceniam rozważania zawarte w kolejnej partii pracy (rozdz. II), poświęcony roli państwa (jego obowiązkom) w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego (ochrony tych wartości). Za trafne i uzasadnione uznaję tu większość uwag i tez formułowanych przez Autora, na czele z tezą o tym, że jednostka oczekuje od państwa zapewnienia jej bytowania w stanie bezpiecznym, uporządkowanym i niezagrożonym. Słuszne jest tu podkreślenie, że państwo musi być aktywne nie tylko w przypadkach wystąpienia zagrożeń, ale zobowiązane jest także, a może przede wszystkim, do podejmowania działań prewencyjnych, których celem powinno być utrzymywanie (gwarantowanie) bezpiecznej, wolnej od zagrożeń przestrzeni życia. W ten sposób troska o urzeczywistnienie dobra wspólnego jest ściśle związana z troską o urzeczywistnienie dobra każdego człowieka, który jest beneficjentem, podmiotem i punktem odniesienia działalności państwa. Równolegle jednak chcę zwrócić uwagę, że jeśli już mowa o roli państwa w stosunku do jednostki, to nie można funkcji państwa sprowadzić do kwestii zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Państwo współczesne musi być aktywne w innych jeszcze sferach życia społecznego (np. funkcja socjalna, wspomagająca, świadcząca). Mam nadzieję, że Pan Habilitant ma to również na względzie koncentrując swą uwagę na sprawie zapewnienia jednostce bezpieczeństwa (przede wszystkim wewnętrznego) i spokoju.

Kolejne dwa rozdziały pracy mają charakter prawnodogmatyczny i przedstawiają obowiązujące rozwiązania prawne w płaszczyźnie strukturalnej i kompetencyjnej w odniesieniu do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Rozważania w tej części opracowania są głównie natury opisowej, z elementami komentatorskimi, a ich walor polega na uporządkowanej prezentacji

sektora państwowego i samorządowego, odpowiedzialnych za stan bezpieczeństwa i porządku publicznego.

W podobnym duchu utrzymany jest też ostatni rozdział: „Wykonywanie zadań publicznych w sytuacjach szczególnego zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego” dotyczący wywiązywania się przez organy administracji publicznej, w tym samorządu terytorialnego, z zadań związanych z zapewnieniem i ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego w sytuacjach kryzysowych i w stanach nadzwyczajnych.

Jak wspomniano, omawianą monografię zamyka Zakończenie, w którym Autor przedstawia kilka refleksji natury ogólnej, dotyczące pytań badawczych, które postawił sobie jako cel rozważań w ramach opracowania.

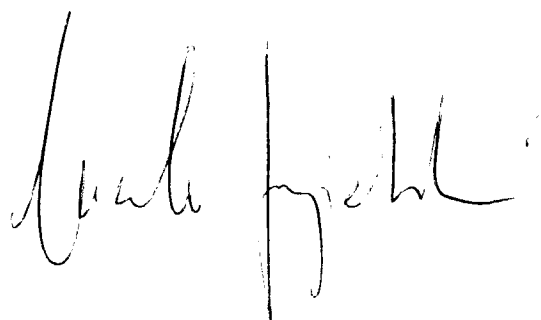
VI. Omówiona pokrótce monografia autorstwa dr W. Lisa, przedstawiona przez niego jako główne osiągnięcie naukowe w ramach procedury ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego zasługuje na pozytywną, dobrą notę. Od strony merytorycznego ujęcia i prezentacji podjętej tematyki jest ona przykładem kompleksowego i wyczerpującego podejścia do badanego zagadnienia. Książka ujmuje i prezentuje system bezpieczeństwa i porządku publicznego w sposób całościowy, poczynając od wskazania jego aksjologicznych podstaw, poprzez sposób jego zorganizowania, na zadaniach i kompetencjach organów administracji publicznej kończąc. Da się w niej dostrzec także spory ładunek nowatorskiego podejścia do przedstawianej problematyki. Wprawdzie kwestie bezpieczeństwa i porządku publicznego występują od dawna w nurcie badań nad prawem administracyjnym i konstytucyjnym, ale spojrzenie na nie ze szczególnym uwzględnieniem aspektów aksjologicznych (w tym także prawa do bezpieczeństwa każdego człowieka) stanowi wartościowy wkład do studiów nad tą tematyką. Prowadzone w pracy rozważania cechuje rzetelność naukowa i dobre opanowanie warsztatu badawczego. Autor formułuje własne stanowiska w odniesieniu do najważniejszych zagadnień, dokonuje ocen, często krytycznych,

obowiązujących rozwiązań prawnych, przedstawia własne propozycje uregulowań w zakresie omawianych problemów w przyszłości. Oczywiście, nie ze wszystkimi poglądami Habilitanta trzeba się zgadzać. Tak np. mogę podzielić ogólny wniosek Autora, że brakuje jednoznacznie sprecyzowanej, perspektywicznie ukierunkowanej i konsekwentnie realizowanej wizji działania w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz, że podejmowane działania mają charakter doraźny i wymuszane są występowaniem powtarzających się zagrożeń spowodowanych bądź to siłami przyrody (przede wszystkim w postaci powodzi, huraganowych wiatrów, czy paraliżujących komunikację śnieżyc), bądź działaniami człowieka (przede wszystkim w postaci demonstracji niezadowolonych z prowadzonej polityki grup społecznych i zawodowych, chuligańskich) oraz, że stan bezpieczeństwa i porządku publicznego, pomimo istnienia wielkiej liczby aktów normatywnych (i tworzenia coraz to nowych), powoływania do życia kolejnych organów administracji bezpieczeństwa, wciąż znajduje się na niezadowalającym poziomie. Podobnie za celną można uznać ocenę, że analiza przepisów dotyczących bezpieczeństwa i porządku publicznego wskazuje, iż prawodawca wiele uwagi poświęca łagodzeniu skutków zaistniałych zagrożeń, a zdecydowanie mniej - niedopuszczeniu do ich zaistnienia, i że proporcje te należałoby odwrócić. Trudno natomiast mi się zgodzić z wyrastającą z tej diagnozy propozycją wypracowania kompleksowego aktu normatywnego całościowo normującego zadania organów administracji publicznej w tym zakresie, integrującego akty normatywne zawierające fragmentaryczne regulacje prawne oraz dokonanie wyraźnego rozgraniczenia (zdefiniowania) kompetencji realizujących te zadania organów po to, by w sposób niebudzący wątpliwości określić ich wzajemne relacje i zależności. Taka teza wydaje się wielce dyskusyjna.

Nie podzielając niektórych tez rozprawy i pomysłów Autora uznaję książkę habilitacyjną dr W. Lisa za ważną, inspirującą do dyskusji pozycję w

piśmiennictwie dotyczącym niezmiernie dziś (i na przyszłość) istotnej problematyki bezpieczeństwa i porządku publicznego.

VII. W rezultacie analizy i oceny dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej dr W. Lisa stwierdzam, że dorobkiem tym, zwieńczonym cenną monografią, zaznacza on swój wkład w debatę naukową i doktrynę z zakresu prawa publicznego, w szczególności administracyjnego i konstytucyjnego. W konkluzji przedstawiam stanowisko, że dr Wojciech Lis spełnia wymagania stawiane osobom ubiegającym się o stopień naukowy doktora habilitowanego przez ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Z pełnym przekonaniem opowiadam się za dopuszczeniem dra W. Lisa do postępowania habilitacyjnego i nadania mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie: prawo.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Andrzej Pijet', written in a cursive style.